

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/151/2024
Identifikačné číslo spisu:	3816211014
Dátum vydania rozhodnutia:	29.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:3816211014.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne: Bc. Z. K., narodená XX. XX. XXXX, E. X. V.Z. - V. E., A. XXX/.XX, zastúpená JUDr. Petrom Harakálym, advokátom, Košice, Mlynská 28, proti žalovanému AXA poisťovňa a.s., Česká republika, Praha 6 - Vokovice, Evropská 810/136, IČO: 28 195 604, konajúcej prostredníctvom organizačnej zložky AXA životní poisťovňa a.s., pobočka poisťovne z iného členského štátu, Bratislava - mestská časť Petržalka, Krasovského 3986/15, IČO: 36 857 521, zastúpená CLS Čavojský & Partners, s.r.o., Bratislava, Zochova 6 - 8, IČO: 36 854 972, o náhradu škody z ublíženia na zdraví, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 11C/141/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 23. marca 2022 sp. zn. 5Co/83/2021, takto

rozhodol:

Dovolacie konanie týkajúceho sa náhrady za bolesť, náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, o ktorých sa rozhodlo výrokom I. rozsudku Krajského súdu Trenčíne z 23. marca 2022 sp. zn. 5Co/83/2021 z a s t a v u j e.

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 23. marca 2022 sp. zn. 5Co/83/2021 vo výroku I. týkajúceho sa náhrady za stratu na zárobku a úroku z omeškania a nadväzujúce výroky II. a III o trovách konania a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prievidza (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 21. októbra 2021 č. k. 11C/141/2016 - 372 rozhodol tak, že konanie o náhradu za bolesť v sume 12.972,90 eur zastavuje (I. výrok). Konanie o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 77.980,16 eur zastavuje (II. výrok). Konanie o zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 38.990,08 eur zastavuje (III. výrok). Konanie o náhradu za stratu na zárobku počas práceneschopnosti v sume 567,21 eur zastavuje (IV. výrok). V prevyšujúcej časti žalobu zamieta (V. výrok). Priznáva žalobcovi nárok na náhradu trov konania voči žalovanému vo výške 74,63 % (VI. výrok). Priznáva žalovanému nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi vo výške 25,37 % (VII. výrok). Štát má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi vo výške 100 % (VIII. výrok).

1.1. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že po zhodnotení skutkového stavu v súdnej

veci súd dospel k záveru, že žaloba žalobcu bola podaná dôvodne, i keď nie v celom rozsahu.

1.2. V konaní nebolo sporné, že žalobca pri dopravnej nehode dňa 28. 8. 2014 jazdil na bicykli po ceste smerom cez časť Kúty (Bojnice) do obce Lazany, v tom čase išlo okolo neho motorové vozidlo Kia Sportage EVČ: X. XXX M. so zapojeným nákladným vozíkom (prívesným vozíkom) značky BAN EČV: X. XXX W., ktoré viedol vodič P. Š. a v dôsledku stretu žalobcu na bicykli a predchádzajúceho vozidla, žalobca utrpel viaceré zranenia, následkom čoho mu vznikla škoda na zdraví.

Podľa § 4 ods. 2 písm. a) z. č. 381/2001 Z. z. - o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, poisťovateľ uhrádza za poisteného poškodenému náhradu škody na zdraví.

Podľa § 15 ods. 1 cit. zákona, náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému a poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi.

Na základe vyššie uvedeného vzniká žalobcovi nárok na poskytnutie plnenia voči žalovanému z titulu poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

Tak ako súd uviedol už vyššie, v konaní nebolo sporné, že žalobca utrpel zranenie pri strete s osobným motorovým vozidlom zn. Kia Sportage. Zodpovedný prevádzkovateľ motorového vozidla zn. Kia Sportage má právo, aby poisťovateľ (žalovaný), u ktorého bola poistená zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, za neho uhradila náhradu škody žalobcovi. Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla bola poistená u žalovaného poistnou zmluvou č. 8331024365. S poukazom na vyššie uvedené je potom v konaní daná pasívna legitimácia žalovaného.

Žalobca v konaní žalobou najskôr uplatnil nárok na náhradu za bolesť v sume 15.630 eur spolu s úrokom z omeškania 5 % zo sumy 15.630 eur od 27. 11. 2016 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku; náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 93.952 eur spolu s úrokom z omeškania 5 % zo sumy 93.952 eur od 27. 11. 2016 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku; zvýšenú náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 46.976 eur; náhradu za stratu na zárobku počas práceneschopnosti v sume 683,38 eur spolu s úrokom z omeškania 5 % zo sumy 683,38 eur od 27. 11. 2016 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Žalobca žalobou uplatnil celkom sumu 157.241,38 eur.

Žalobca počas konania zobral žalobu späť písomným podaním zo dňa 20. 2. 2017 o 33 % z každého uplatneného nároku, ktoré späťvzatie upresnil na pojednávaní dňa 21. 9. 2021 tak, že berie žalobu späť v časti nároku na náhradu za bolesť v sume 5.157,90 eur; nároku na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia berie žalobu sčasti späť o sumu 31.004,16 eur, v časti nároku na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia berie žalobu späť o sumu 15.502,08 eur a v časti nároku na náhradu za stratu na zárobku počas práceneschopnosti berie žalobu späť o sumu 225,52 eur.

Po tomto čiastočnom späťvzatí žiadal náhradu za bolesť v sume 10.472,10 eur; náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 62.947,84 eur, zvýšenú náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 31.473,92 eur a náhradu za stratu na zárobku počas práceneschopnosti v sume 457,86 eur. Žalobca po prvom čiastočnom späťvzatí žaloby žiadal celkom sumu 105.351,72 eur.

Ďalšie späťvzatie žaloby bolo po čiastočnej úhrade uplatnenej sumy, čo žalobca oznámil súdu písomným podaním zo dňa 7. 4. 2021, že žalovaný mu oznámil dňa 10. 3. 2021 a 12. 3. 2021, že poukázal časť v konaní uplatneného nároku, a to náhradu za bolesť v sume 7.815 eur, náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, vrátane jeho navýšenia v sume 70.464 eur, ktoré sumy boli pripísané na účet žalobcu dňa 12. 3. 2021. Žalovaný poukázal dňa 16. 3. 2021 žalobcovi na účet náhradu za stratu na zárobku počas práceneschopnosti v sume 341,69 eur.

Z dôvodu poukázania vyššie uvedených súm žalobca zobral žalobu späť v časti náhrady za bolesť v sume 7.815 eur, v časti náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 46.976 eur, v časti zvýšenia náhrady sťaženia spoločenského uplatnenia v sume 23.488 eur a v časti náhrady za stratu na zárobku počas práceneschopnosti v sume 341,69 eur.

Vo zvyšnej časti trval na podanej žalobe, vrátane úroku z omeškania v sume 11.774,42 eur, teda trval celkom po dvoch čiastočných späťvzatiach žaloby na náhrade za bolesť v sume 2.657,10 eur, náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 15.971,84 eur, zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 7.985,92 eur a náhrady za stratu na zárobku v sume 116,17 eur. Celkom žiadal zo štyroch nárokov sumu 26.731,03 eur.

1.3 Z dôvodov, že žalobca zobral žalobu späť sčasti z každého nároku počas konania a žalovaný súhlasil so späťvzatím písomným podaním zo dňa 31. 3. 2017 a na pojednávaní dňa 21. 9. 2021, súd konanie v

zmysle citovaných zákonných ustanovení v tejto časti zastavil.

1.4. Žalobca žalobou uplatnil sumu 157.241,38 eur, po prvom čiastočnom späťvzatí uplatnil sumu 105.351,72 eur a po druhom čiastočnom späťvzatí uplatnil sumu 26.731,03 eur s tým, že žalovaný počas konania čiastočne poukázal žalobcovi celkom sumu 78.620,69 eur zo štyroch uplatnených nárokov.

1.5. Súd po čiastočnom späťvzatí žaloby posudzoval nároky žalobcu celkom v sume 26.731,03 eur.

1.6. Súd dospel k záveru o zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú na zdraví žalobcovi, že zodpovednosť žalovaného je daná podľa ustanovenia § 427 Občianskeho zákona.

1.7. V konaní zostalo sporné určenie rozsahu spoluviny žalobcu.

1.8. Pri posúdení určenia rozsahu spoluviny žalobcu súd vychádzal predovšetkým zo znaleckého posudku Ing. F. P., ktorý vo svojom znaleckom posudku č. 14/2020 uviedol, že k prvému kontaktu medzi bicyklom žalobcu a vozidlom zn. Kia Sportage došlo v prednej pravej časti motorového vozidla ťahaného za vozidlom z dôvodu, že cyklista narazil do vozíka a nie z dôvodu, že vozík za vozidlom alebo vozidlo narazilo do cyklistu. Rovnako záver vyplýva aj zo znaleckého posudku Ing. A. U., CSc.

Z vykonaného dokazovania s prihliadnutím na všetky vykonané dôkazy vyplynulo, že hlavnou príčinou vzniku škody na zdraví žalobcu bolo jeho konanie, jeho nesprávna technika jazdy, ktorý ako cyklista nemal pri jazde bicyklom na hlave prilbu a bol pod vplyvom alkoholu 2,28 - 2,56 g/kg (promile).

Na vzniku následku po strete žalobcu (cyklistu) s vozidlom zn. Kia Sportage, ktorý nastal u žalobcu, boli závažné zranenia, v dôsledku čoho sa stal invalidným dôchodcom so zdravotne ťažkým postihnutím s trvalými následkami.

Pri posúdení príčin dopravnej nehody súd určil nesprávnu techniku jazdy zo strany žalobcu, cyklistu, ktorý jazdil v rozpore s ustanovením § 55 ods. 1 z. č. 8/2009 Z. z., v zmysle ktorého, na bicykli sa jazdí predovšetkým po cestičke pre cyklistov. Po ceste sa jazdí vpravo, kde cestička pre cyklistov nie je alebo nie je zjazdná, jazdí sa pri pravom okraji vozovky, ak sa tým neohrozujú ani neobmedzujú chodci, smie sa jazdiť po pravej krajnici.

Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že žalobca nešiel po cestičke určená pre cyklistov, išlo o komunikáciu, ktorá nebola upravená pre cyklistov, hoci sa po nej pohybovali autá, iní cyklisti, chodci. Pri jazde išiel „kľučkovite“, mal tzv. balans, čo potvrdili svedkovia - vodič vozidla zn. Kia Sportage P. Š. a spolujazdec Š. X., preto vodič spomalil, zadržal, aby mohol cyklistu predbehnúť. Keď sa žalobca uhol doprava, začal ho vodič predbiehať a keď ho predbehol, počul buchot a v spätnom zrkadle videl, že žalobca buchol do vozíka z pravej strany. Svedok Š. X. potvrdil, že vodič vozidla P. Š. predbehol cyklistu vtedy, keď bol na pravej strane vozovky. Alkohol určite ovplyvnil šírku amplitúdy, po ktorej sa cyklista pohyboval, čo uviedol v znaleckom posudku Ing. F. P. Okrem iného znalec uviedol, že cyklista by dopravnej nehode zabránil iba takým spôsobom, ak by jazdil pri pravom okraji vozovky a zabránil by aj dopravnej nehode aj v tom prípade, ak by amplitúda tzv. makrovlny boli maximálne 0,5 m. Znalec vychádzal z dostupných informácií a z nich usúdil, že cyklista narazil do pravej prednej časti prívesného vozíka, predtým kolesom a tým, že bol žalobca pod vplyvom alkoholu, toto bolo príčinou dopravnej nehody.

Svedkovia L. X. a E. B. sa k udalosti podrobne nevyjadrili, nepamätali si niektoré podstatné skutočnosti, pričom ich výpovede nekorešpondovali s výpoveďami pred vyšetrovateľom.

Súd je toho názoru, že technickou príčinou dopravnej nehody bola aj nesprávna technika jazdy vodiča vozidla zn. Kia Sportage, ktorý podľa § 15 ods. 3 cit. zákona pri predchádzaní musí zachovať dostatočný bočný odstup od predchádzaného vozidla osobitne od cyklistu a chodca a v zmysle § 15 ods. 5 písm. a) nesmie predchádzať, ak nemá pred sebou rozhľad na takúto vzdialenosť, ktorá je potrebná na bezpečné predchádzanie.

Znalec Ing. F. P. v znaleckom posudku potvrdil, že konanie vodiča vozidla zn. Kia Sportage je možné charakterizovať ako zlyhanie, či nedostatok činnosti osôb použitých pri prevádzke vozidla, lebo podľa § 4 ods. 1 písm. e) z. č. 381/2001 Z. z. vodič je povinný dbať na zvýšenú opatrnosť voči cyklistom; podľa § 3 ods. 1 písm. a) cit. zákona je účastník cestnej premávky povinný sa správať ohľaduplne tak, aby neohrozoval bezpečnosť alebo plynulosť cestnej premávky, pritom je povinný prispôbiť svoje správanie okrem iného aj situácii v cestnej premávke a vodič podľa § 16 ods. 1 cit. zákona je povinný rýchlosť jazdy prispôbiť okrem iného aj iným okolnostiam, ktoré možno predvídať; vodič musí podľa § 15 ods. 3 cit. zákona osobitne, pri predchádzaní cyklistu zachovať dostatočný bočný odstup.

Zo znaleckého posudku Ing. F. P. tiež vyplýva, že vodič vozidla mohol zabrániť škode zastavením pred

miestom zrážky, resp. nezačatím predchádzania žalobcu, buď zastavením alebo spomalením a vyrovnaním rýchlosti na úrovni rýchlosti žalobcu.

Z vyššie uvedených povinností vodiča vozidla zn. Kia Sportage, aj vodič nesprávnou technikou jazdy, ktorá bola v rozpore s ustanovením § 15 ods. 3 z. č. 8/2009 Z. z. mu znemožnila zabrániť dopravnej nehode.

Podľa názoru súdu, vodič mal predpokladať, že žalobca môže aj v čase predchádzania vozidlom zn. Kia Sportage s príviesným vozíkom vykonávať s bicyklom výrazné priečne vychýlenie od priameho smeru, resp., sa môže vyhýbať konárom zo stromov zasahujúcich do cesty.

1.9. Tak ako súd uviedol už vyššie, súd posúdil zodpovednosť za škodu podľa § 427 Občianskeho zákona a predpokladmi zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je činnosť spočívajúca v prevádzke motorového vozidla, vznik škody a príčinná súvislosť medzi prevádzkou motorového vozidla a vznikom škody. Medzi predpoklady vzniku tejto zodpovednosti za škodu nepatrí zavinenie porušenia právnej povinnosti.

Škoda na zdraví žalobcu bola vyvolaná osobitnou povahou prevádzky motorového vozidla; je tu daná objektívna zodpovednosť prevádzateľa motorového vozidla v zmysle § 427 Občianskeho zákona. Keďže znalec Ing. F. P. uviedol, že vodič vozidla zn. Kia Sportage mal povinnosť dodržať bočný odstup od žalobcu za podmienok, ktoré mu boli známe, je potrebné hodnotiť toto ako nedostatok činnosti osoby použitej pri prevádzke vozidla vodiča a tento nedostatok hodnotiť ako okolnosť majúcu pôvod v prevádzke motorového vozidla, ktorými bola škoda spôsobená. Preto v danom prípade nie je možná liberácia prevádzateľa motorového vozidla spod zodpovednosti za škodu v zmysle § 427 Občianskeho zákona.

Liberačný dôvod je upravený aj v ustanovení § 441 Občianskeho zákona o zavinení poškodeného. Prevádzateľ sa môže zodpovednosti zbaviť celkom alebo čiastočne v prípade, ak je škoda spôsobená zavinením poškodeného.

1.10. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že práve žalobca sa rozhodujúcim spôsobom podieľal na dopravnej nehode, žalobca porušil ustanovenie § 55 ods. 1 z. č. 8/2009 Z. z., lebo nesprávnou technikou jazdy vyvolal kolíziu s vozidlom zn. Kia Sportage, pričom bol pod vplyvom alkoholu a nemal na hlave prilbu. Žalobca závažným spôsobom porušil povinnosti cyklistu, preto je jeho podiel na príčinách dopravnej nehody väčší ako u žalovaného.

Súd uviedol aj porušenie povinnosti zo strany vodiča vozidla zn. Kia Sportage, ktorý mal povinnosť zvažovať zachovanie bezpečného bočného odstupu už aj z dôvodu, že žalobca išiel kľukato, mal balans a vedel, že žalobca je pod vplyvom alkoholu. Nemusel predbiehať žalobcu. Uvedené povinnosti vyplývajú z ustanovenia § 4 ods. 1 písm. a) z. č. 8/2009 Z. z.

Súd je toho názoru, že plnenie, ktoré v priebehu konania žalovaný zrealizoval vo vzťahu k žalobcovi a poukázal mu z uplatnených nárokov 105.351,72 eur po prvom čiastočnom späťvzátí sumu 78.620,69 eur, je dostatočné plnenie s prihliadnutím na všetky dôkazy, ktoré súd vykonal v priebehu konania a ktoré vyšli najavo, tieto posúdil individuálne a vo vzájomných súvislostiach.

1.11. Na základe vyššie uvedeného súd v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

1.12. Čo sa týka lekárskeho posudku o bolestnom a o sťažení spoločenského uplatnenia zo dňa 6. 6. 2016 súd má za to, že tieto žalovaný akceptoval, nakoľko čiastočne náhrady z týchto posudkov žalobcovi plnil.

Bolesť ako ujma, ktorú žalobca utrpel pri dopravnej nehode a následne pri liečení a odstraňovaní následkov utrpených zranení bola ohodnotená v lekárskom posudku 885 bodmi a náhrada pre žalobcu predstavuje sumu 15.630 eur (885 x 17,66 eur). Žalovaný vyplatil žalobcovi sumu 7.815 eur. Pokiaľ žiadali žalobcovia viac 2.657 eur, súd z dôvodov uvedených vyššie žalobu zamietol.

Sťaženie spoločenského uplatnenia bolo v lekárskom posudku ohodnotené na 5.320 bodov a náhrada pre žalobcu predstavuje sumu 93.952 eur (5.320 x 17,66 eur). Žalovaný vyplatil žalobcovi sumu 46.976 eur. Pokiaľ žalobca žiadal viac 15.971,84 eur, súd žalobu zamietol, pričom prihliadol aj na to, že žalobca už v súčasnosti nie je pripútaný na invalidný vozík, je schopný sa pohybovať po byte na barlách, hygienu si robí sám, vie si pripraviť stravu, číta, pozerá televízor a nie je vyslovene odkázaný na celodennú sústavnú starostlivosť tretej osoby (dcéry). Jeho zdravotný stav sa zlepšil najmä po liečeniach v kúpeľoch Kováčová, o zlepšenie svojho fyzického stavu sa pričínal aj sám denno-denným cvičením. Po tejto dopravnej nehode je obmedzený v spoločenskom a v športovom živote, nevykonáva činnosti ako pred nehodou, nechodí plávať, bicyklovať, nechodí na hríby, do spoločnosti a na kultúrne podujatia.

Žalobca má obmedzenia v bežnom živote, ktoré žalobcu následkom zdravotných ťažkostí súvisiacich s poškodením zdravia pri nehode postihujú, pričom tieto obmedzenia postihli žalobcu v strednom veku, kedy ešte mohol pracovať a plnohodnotne žiť. V dôsledku vážneho poradenia hlavy podľa vyjadrenia jeho dcéry Bc. Z. A. žalobca býva agresívnejší, nervózny, opakuje veci a nepamätá si dobre.

Žalobcovi vyplatil žalovaný zvýšenú náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 23.488 eur, teda celkom mu vyplatil náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, vrátane zvýšenia sumu 70.464 eur. Pokiaľ žiadal žalobca viac, čo sa týka zvýšenia náhrady v sume 7.985,92 eur, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Súd zohľadnil aj tú skutočnosť, že žalobca nie je pripútaný na lôžko ani úplne bezvládný a odkázaný len na invalidný vozík.

Ďalšie poskytnutie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia súd považuje za neprimerané, nakoľko nejde o prípad hodný osobitného zreteľa. Súd zobral do úvahy, že žalobca nie je úplne invalidný, ležiaci, pripútaný na lôžko. Poškodenie za sťaženie spoločenského uplatnenia bolo v lekárskom posudku hodnotené na hornej hranici bodového rozpätia a vo všetkých položkách bolo navýšené o dvojnásobok posudzujúcim lekárom.

Ako ďalší nárok, ktorý uplatnil žalobca je náhrada za stratu na zárobku počas práceneschopnosti, po čiastočnom plnení žalovaným v sume 341,69 eur a čiastočnom späťvzatí tohto nároku v sume 567,21 eur, žalobca uplatnil sumu 116,17 eur. Z dôvodu pokrytia tohto nároku dobrovoľným plnením žalovaným v priebehu konania a z dôvodu spoluúčasti žalobcu na dopravnej nehode, súd v prevyšujúcej časti žalobu zamietol aj v tejto časti, keď žalobca žiadal o zaplatenie sumy 116,17 eur.

1.13. Žalobcovi zamietol žalobu aj v časti uplatnených úrokov z omeškania v sume 11.774,62 eur; 5 % ročný úrok z omeškania zo sumy 54.791 eur (7.815 eur bolestné + 46.976 eur sťaženie spoločenského uplatnenia) od 4. 12. 2016 do 12. 3. 2021 v sume 11.701,26 eur a ročný úrok z omeškania zo sumy 341,69 eur z náhrady za stratu na zárobku počas práceneschopnosti od 4. 12. 2016 do 16. 3. 2021 v sume 73,16 eur z týchto dôvodov.

Čo sa týka úroku z omeškania žalobca podal žalobu zo dňa 18. 8. 2016, na súd prvej inštancie dňa 19. 8. 2016 a žalobca upravil úrok z omeškania od 4. 12. 2016 a odvolal sa na § 11 ods. 6 písm. a) a § 11 ods. 7 z. č. 381/2001 Z. z.

Súd poukazuje na to, že § 11 ods. 6 cit. zákona neupravuje lehotu na vyplatenie poistného plnenia, ale upravuje výlučne lehotu na vykonanie prešetrovania potrebného na zistenie rozsahu povinnosti poskytnúť poistné plnenie a do troch mesiacov odo dňa oznámenia poškodeného o škodovej udalosti skončiť prešetrovanie potrebné na zistenie rozsahu jeho povinnosti poskytnúť poistné plnenie a oznámiť poškodenému výšku poistného plnenia, ak bol rozsah povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie a nárok na náhradu škody preukázaný, alebo poskytnúť poškodenému písomné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré odmietol poskytnúť alebo, pre ktoré znížil poistné plnenie alebo poskytnúť poškodenému písomné vysvetlenie k tým uplatneným nárokom na náhradu škody, v ktorých nebol v ustanovenej lehote preukázaný rozsah povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie a výšku poistného plnenia.

Ďalej súd poukazuje na lehotu na vyplatenie poistného plnenia, ktorá je upravená v § 11 ods. 7 cit. zákona, podľa ktorej je poisťovateľ povinný poskytnúť poistné plnenie do 15 dní po skončení prešetrovania potrebného na zistenie rozsahu povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie alebo po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi, ak z tohto rozhodnutia nevyplýva iná lehota na poskytnutie poistného plnenia.

V súvislosti s týmto paragrafom súd poukazuje na to, že podľa § 11 ods. 7 cit. zákona, v prípade, ak sa poistné plnenie stane predmetom súdneho sporu, je žalovaný povinný plniť po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi, ak z tohto rozhodnutia nevyplýva iná lehota na poskytnutie poistného plnenia.

Vzhľadom na vyššie uvedené je súd toho názoru, že sa žalovaný nemohol dostať do omeškania s plnením, ktoré je predmetom tohto sporu, pretože až právoplatnosťou rozhodnutia súdu dôjde k ustáleniu výšky spôsobenej škody, ktorej určenie vzhľadom na povahu žalovaného nároku, bude závisieť aj od úvahy súdu. Preto k omeškaniu dlžníka môže dôjsť až uplynutím lehoty na splnenie povinnosti žalovaného, preto pohľadávku žalobcu vznikne až právoplatnosťou rozhodnutia súdu.

Rozhodnutie súdu vo veci záviselo od posúdenia odborných otázok, predovšetkým na podklade vykonania znaleckého dokazovania znalcom z odboru dopravy Ing. F. P., preto sa nemohol dostať žalovaný do omeškania skôr, ako márnym uplynutím lehoty na plnenie, ktorá bude určená súdom. Z vyššie uvedených dôvodov súd žalobu o úrok z omeškania v sume 11,774,42 eur zamietol.

1.14. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP, v zmysle ktorého, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému vo výške 74,63 % a žalovaný má nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi vo výške 25,37 %. Čistý úspech žalobcu bol 48,90 %.

1.15. O trovách štátu rozhodol podľa § 259 CSP, v zmysle ktorého, ak pri dokazovaní vznikne povinnosť, ktorá je spojená s výdavkami inej osoby, má táto osoba tie isté práva a povinnosti pri ich uplatnení ako svedok. V konaní vznikli preddavkované trovy štátu v sume 753,92 eur, ktoré boli vyplatené z rozpočtových prostriedkov štátu pri nariadení znaleckého dokazovania a výsluchu znalca na pojednávaní dňa 6. 8. 2020. Návrh na znalecké dokazovanie dal žalobca, tento dôkaz bol z jeho podnetu, ktorý žalovaný nenavrhol, preto súd o trovách štátu rozhodol tak, že tieto trovy bude znášať žalobca.

2. Krajský súd Trenčína (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 23. marca 2022 sp. zn. 5Co/83/2021 rozhodol tak, že odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výroku V. o zamietnutí prevyšujúcej časti žaloby žalobcu a výrokoch VI. a VII. o náhrade trov konania strán sporu potvrdzuje (výrok I.). Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výroku VIII. o náhrade trov konania štátu mení tak, že štát má nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie voči žalobcovi v rozsahu 50 % a voči žalovanému v rozsahu 50 % (výrok II.). Žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok III.).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uviedol, že ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 370 a § 380 ods. 1 CSP v rozsahu a z dôvodov odvolania žalobcu, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutej časti vo výroku V. o zamietnutí prevyšujúcej časti žaloby žalobcu a výrokoch VI. a VII. o náhrade trov konania strán sporu ako vecne správny potvrdiť podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP a v napadnutej časti vo výroku VIII. o náhrade trov konania štátu podľa § 388 zmeniť.

2.2. Odvolací súd preskúmaním veci dospel k záveru, že súd prvej inštancie vzal do úvahy všetky skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesov účastníkov vyplynuli, neopomenul rozhodujúce skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané alebo vyšli počas konania najavo, výsledok hodnotenia dôkazov zodpovedá tomu, čo malo byť zistené spôsobom vyplývajúcim z § 191 CSP. Pri rozhodovaní súd prvej inštancie použil správny právny predpis, správne ho vyložil a na daný skutkový stav ho aj správne aplikoval. Odvolací súd sa preto stotožňuje so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie, ktoré viedli k rozhodnutiu súdu prvej inštancie, z tohto dôvodu si odvolací súd aj osvojil dôvody napadnutého rozhodnutia, v celom rozsahu na ne poukazuje v zmysle § 387 ods. 2 CSP a k odvolacím námietkam žalobcu dodáva nasledovné:

2.3. Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, a strany sporu to nijako nerozporovali, že dňa 28. 8. 2014 o 17.50 hod. došlo na účelovej komunikácii medzi obcami Bojnice, časť Lazany a Lazany v okrese Prievidza k dopravnej nehode, kedy žalobca riadil bicykel po uvedenej ceste v smere na Lazany, a to po pravom okraji cesty a v tom istom čase riadil po tejto ceste svoje osobné motorové vozidlo zn. Kia Sportage s EVČ: X. XXX M. s príviesom s EČV: X. XXX W. vodič P. Š.. Vo vzdialenosti 63 m od betónového premostenia potoka na tejto ceste v smere na obec Lazany došlo k zrážke cyklistu s príviesným vozíkom ťahaným uvedeným osobným motorovým vozidlom, pri ktorej žalobca utrpel vážne zranenia. Požitie alkoholických nápojov nebolo zistené u vodiča motorového vozidla, koncentrácia etanolu v krvi žalobcu mohla byť 2,28 - 2,56 g/kg (promile). Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla bola poistená u žalovaného poistnou zmluvou č. 8331024365.

2.4. Súd prvej inštancie dospel potom po právnej stránke k záveru o zodpovednosti vodiča P. Š. ako prevádzateľa motorového vozidla za škodu spôsobenú na zdraví žalobcovi, keďže táto bola spôsobená osobitnou povahou prevádzky motorového vozidla. Pretože jeho zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla bola poistená u žalovaného, je žalovaný v zmysle § 4 ods. 2 písm. a) a § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, povinný poskytnúť žalobcovi ako poškodenému poistné plnenia z titulu poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, čím bola v spore daná pasívna legitimácia žalovaného. Ani tieto právne závery súdu prvej inštancie neboli medzi stranami sporné.

2.5. V konaní zostala spornou otázka, či a v akom rozsahu žalobca ako poškodený spoluzavinil škodu a

teda do akej miery by ju mal podľa § 441 Občianskeho zákonníka pomerne znášať.

2.6. Odvolací súd sa celkom zhoduje s názorom súdu prvej inštancie, že pri odpovedi na uvedenú otázku je nutné vychádzať zo znaleckých posudkov, ktoré boli podané ohľadne príčin vzniku dopravnej nehody. Znalec Ing. A. U. CSc. v znaleckom posudku č. 128/2014 zo dňa 18. 12. 2014 konštatoval, že vodič P. Š. predchádzal žalobcu ako cyklistu tak, že s vozidlom a príviesom jazdil ľavou stranou pri ľavom okraji vozovky, tzn. v pravej časti vozovky zostávalo približne 1,4 m voľnej šírky vozovky pre jazdu cyklistu, takže tento mal dostatočnú šírku na bezpečnú jazdu. Podľa neho teda vodič P. Š. predchádzal žalobcu ako cyklistu s bezpečným bočným odstupom, v mieste nehody dovoľenou a technicky primeranou rýchlosťou. A jeho technika a spôsob jazdy nie sú v príčinnej súvislosti so vznikom a priebehom dopravnej nehody a on nemal možnosť nehode zabrániť. Na druhej strane technika a spôsob jazdy žalobcu ako cyklistu bol nesprávny a to v tom, že jazdil pod vplyvom alkoholu v dôsledku čoho bola jeho jazda nestabilná a keď bol predchádzaný vozidlom s príviesom zabalansoval a spadol doľava na pravú zadnú časť príviesu. Nesprávna technika a spôsob jazdy žalobcu ako cyklistu tak bola podľa znalca v priamej príčinnej súvislosti so vznikom a priebehom dopravnej nehody.

2.7. Aj znalec Ing. F. P. v znaleckom posudku č. 14/2020 zo dňa 3. 4. 2020 uviedol, že žalobca ako cyklista by dopravnej nehode zabránil takým spôsobom, ak by jazdil pri pravom okraji vozovky, resp. čo najbližšie pravému okraju vozovky. Ďalej znalec uviedol, že cyklista by dopravnej nehode zabránil iba takým spôsobom, ak by jazdil pri pravom okraji vozovky a zabránil by aj dopravnej nehode aj v tom prípade, ak by amplitúda tzv. makrovlny boli maximálne 0,5 m. S ohľadom na množstvo alkoholu v krvi žalobcu ako cyklistu a s ohľadom na jeho predpokladanú rýchlosť 8 km/h je však podľa znalca technicky prijateľné, že amplitúda jeho pohybu bola až 1,5 m - teda priečne vychýlenie od priamky 0,75 m na každú stranu. Vodič vozidla potom mohol podľa znalca Ing. F. P. zabrániť škode zastavením pred miestom zrážky, resp. nezačatím predchádzania žalobcu, buď zastavením alebo spomalením a vyrovnaním rýchlosti na úrovni rýchlosti žalobcu. V závere znaleckého posudku znalec Ing. F. P. konštatoval, že ak mal vodič motorového vozidla P. Š. povinnosť predpokladať, že žalobca ako bicyklista jazdí v rozpore s ustanoveniami § 55 ods. 1 zákona č. 8/2009 o cestnej premávke, teda či mal predpokladať, že žalobca ako bicyklista v čase jeho predchádzania vozidlom môže vykonávať s bicyklom výrazné priečne vychýlenie od priameho smeru - tzv. makrovlnu s amplitúdou až 1,5 m, potom predmetná dopravná nehoda mala dva prvky, ktoré spôsobili jej vznik, a to 1. nesprávnu techniku jazdy vodiča vozidla Kia s príviesnym vozíkom P. Š. a nesprávnu techniku jazdy zo strany cyklistu-žalobcu. Ak vodič motorového vozidla P. Š. vyššie uvedenú povinnosť nemal, potom technickou príčinou predmetnej dopravnej nehody bola nesprávna technika jazdy zo strany cyklistu-žalobcu.

2.8. Oba znalecké posudky sa zhodujú v tom, že k prvému kontaktu medzi bicyklom žalobcu a vozidlom zn. Kia Sportage došlo v prednej pravej časti motorového vozidla ťahaného za vozidlom z dôvodu, že cyklista narazil do vozíka a nie z dôvodu, že vozík za vozidlom alebo vozidlo narazilo do cyklistu.

2.9. Podľa odvolacieho súdu bol vodič motorového vozidla P. Š. povinný dbať na zvýšenú opatrnosť voči cyklistom /§ 4 ods. 1 písm. e) zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke /v znení účinnom v čase dopravnej nehody/a pri predchádzaní bol povinný zachovať dostatočný bočný odstup od predchádzaného vozidla, ktorú povinnosť možno vziať aj na bočný odstup od prechádzaného cyklistu a chodca /podľa § 15 ods. 3 uvedeného zákona/. Túto povinnosť mal aj prihliadnutím na skutočnosť, že ako sám uviedol vo svojej výpovedi, a potvrdil to aj vypočutý svedok Š. X., jeho spolujazdec v čase dopravnej nehody, žalobca ako cyklista sa nepohyboval po vozovke priamo ale kľukato a on i spolujazdec si mysleli, že má vypité. Napriek tomu si P. Š. ako vodič motorového vozidla túto svoju povinnosť nespĺnil a nepredchádzal žalobcu ako cyklistu s dostatočným odstupom, keď v pravej časti vozovky zostávalo približne 1,4 m voľnej šírky vozovky pre jazdu cyklistu /znalec Ing. A. U. CSc. v znaleckom posudku č. 128/2014 zo dňa 18. 12. 2014/, pričom žalobca ako cyklista v čase jeho predchádzania vozidlom mohol vykonávať s bicyklom výrazné priečne vychýlenie od priameho smeru - tzv. makrovlnu s amplitúdou až 1,5 m /znalec Ing. F. P. v znaleckom posudku č. 14/2020 zo dňa 3. 4. 2020/. Na druhej strane bol žalobca ako cyklista povinný podľa § 55 ods. 1 rovnakého zákona jazdiť na bicykli pri pravom okraji vozovky, čo ale zjavne nerobil, keď k jeho zrážke s príviesnym vozíkom za motorovým vozidlom riadeným vodičom P. Š.K. došlo vo vzdialenosti 1,3 m od pravého okraja vozovky /čo, vyplýva z plánu miesta dopravnej nehody vypracovaného po nehode policajtami, ktorý údaj potom prevzali oba vyššie uvedené znalecké posudky/. Okrem toho, ako konštatuje samotný žalobca v odvolaní, medzi stranami nebolo sporné, že žalobca porušil právnu povinnosť, aj pokiaľ nemal pri jazde

bicyklom na hlave cyklistickú prilbu a mal v čase dopravnej nehody požitý alkohol, čo je možné hodnotiť ako porušenie právnej povinnosti podľa § 4 ods. 2 písm. d) v spojení s § 2 ods. 2 písm. m), v) a w) uvedeného zákona č. 8/2009 Z. z. Tvrdenia žalobcu, že uvedené porušenia jeho právnych povinností neboli v príčinnej súvislosti so vznikom dopravnej nehody, a teda vzniknutej škody, sú nesprávne. Pokiaľ ide o cyklistickú prilbu, tak preukázané najzávažnejšie poškodenia zdravia žalobcu /z hľadiska ich bodového hodnotenia bolesti ale i sťaženia spoločenského uplatnenia/, ktoré vznikli pri uvedenej dopravnej nehode, boli pomliaždenie mozgu s krvácaním, krvácanie pod tvrdú mozgovú plenu, zlomeniny lebečnej a spánkovej kosti, teda poškodenia v miestach, kde by bola inak hlava chránená cyklistickou prilbou, ktorá tak mohla vzniku týchto zranení zamedziť, alebo ich aspoň minimalizovať. Pokiaľ ide o skutočnosť, že žalobca jazdil v čase dopravnej nehody pod vplyvom alkoholu /odvolací súd opäť pripomína, že koncentrácia etanolu v krvi žalobcu mohla byť 2,28 - 2,56 g/kg (promile)/, tak je nepochybné, že technika a spôsob jazdy žalobcu ako cyklistu bol alkoholom ovplyvnený. Pri takomto množstve alkoholu v krvi museli byť u žalobcu prítomné poruchy sústredenia sa, musel sa zhoršiť jeho reakčný čas, rovnováha, orientácia. Aj znalec Ing. F. P. vo svojom znaleckom posudku konštatuje, že amplitúda pohybu žalobcu na bicykli mohla byť až 1,5 m, a to s ohľadom na množstvo alkoholu v krvi žalobcu.

2.10. Odvolací súd sa zhoduje so súdom prvej inštancie v závere, že príčinou dopravnej nehody bola tak nesprávna technika jazdy vodiča vozidla zn. Kia Sportage, ako aj nesprávna technika jazdy žalobcu ako cyklistu, pričom takéto konania oboch, ktoré možno označiť za porušenie právnej povinnosti /viď. vyššie/, sa spolupodieľali na vzniku dopravnej nehody a škody na zdraví žalobcu, ktorá pri nej bola spôsobená a boli s touto škodu v priamej príčinnej súvislosti.

2.11. Čo sa týka konkrétnej miery spoluzavinenia žalobcu na vzniku škody, súd prvej inštancie podiel zavinenia oboch účastníkov na vzniku dopravnej nehode a škode, ktorá pri nej bola spôsobená neurčil číselným pomerom. Uvedené v pomeroch danej veci nepredstavuje podľa odvolacieho súdu nesprávnosť, pretože súd prvej inštancie konštatoval, že práve žalobca sa rozhodujúcim spôsobom podieľal na vzniku dopravnej nehody a jeho podiel na príčinách dopravnej nehody je väčší ako u vodiča P. Š.. Tento záver, spolu so zistením, že z uplatnených nárokov žalobcu na náhradu škody žalovaný v priebehu sporu plnil na viac ako 50 % /z celkovo uplatnenej sumy nárokov 105.351,72 eur žalovaný plnil sumu 78.620,69 eur/, potom logicky viedol súd prvej inštancie k tomu, že žalobu žalobcu v prevyšujúcej časti zamietol. Odvolací súd s takýmto rozhodnutím súhlasí. Takéto určenie pomeru spoluviny oboch účastníkov na vzniku dopravnej nehody a škode, ktorá pri nej bola spôsobená /že žalobca sa rozhodujúcim spôsobom podieľal na vzniku dopravnej nehody a jeho podiel na príčinách dopravnej nehody je väčší ako u vodiča P. Š./ vychádza zo správneho právneho posúdenia skutkových záverov, ktoré majú oporu vo vykonanom dokazovaní a nijako nevybočuje z rozumného a logického posúdenia rozhodujúcich skutočností podľa relevantnej právnej úpravy. Aj keď jej rozhodnutie súdu prvej inštancie bez konkrétneho vyčíslenia podielu zavinenia oboch účastníkov na vzniku dopravnej nehode a škode, je podľa odvolacieho súdu dostatočne jasné a zrozumiteľné, a z tohto pohľadu aj preskúmateľné v rámci konania o riadnom opravnom prostriedku.

2.12. Nad rámec uvedených záverov, ktoré viedli odvolací súd k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výroku o zamietnutí zvyšku uplatnených nárokov žalobcu, odvolací súd uvádza, že alternatívne príčiny vzniku dopravnej nehody, ktoré žalobca predložil v odvolacom konaní /vyhýbanie sa kríkom, otočenie hlavy žalobcu pri jeho predchádzaní motorovým vozidlom, zachytenie žalobcu ako cyklistu konármi prevísajúcimi s príviesného vozíka ťahaného motorovým vozidlom/ sú len hypotetickými alternatívami, ktoré nemajú svoj reálny základ vo vykonanom dokazovaní.

2.13. Z fotografií z miesta nehody, ktoré urobili príslušníci polície a ktoré sú súčasťou oboch vyššie uvedených znaleckých posudkov nevyplýva, že by v mieste dopravnej nehody zasahovali do vozovky z porastu popri ceste nejaké konáre, trnie a podobne. Znalec Ing. F. P. síce na jednej fotografii /obrázok č. 22/ označil 4 konáre zo stromov, ktoré zasahujú do vozovky, ktoré označenie je ale v rozpore so skutočnosťou, ktorá vyplýva zo samotnej fotografie. Pri prvých dvoch znalcom označených konároch, ktoré mali zasahovať do vozovky a ktoré sa nachádzajú podľa stôp vyznačených policajtami zhruba v mieste zrážky, nie je vidno, že by konáre presahovali cez trávnatý okraj vozovky. Je možné, že to tak naozaj bolo, čo ale vzhľadom na smer záberu a kvalitu fotografie nie je možné usúdiť z danej fotografie. Pokiaľ ide o dva ďalšie konáre zo stromov označené znalcom ako presahujúce do vozovky, tieto sa podľa fotografie nachádzajú ešte pred motorovým vozidlom zn. Kia s príviesným vozíkom ako toto zastalo

po zrážke so žalobcom ako cyklistom, a teda vo veľkej vzdialenosti pred samotným miestom zrážky a preto nemožno nijako objektívne usudzovať, že by sa im žalobca ako cyklista v momente zrážky vyhýbal. Okrem toho, opäť vzhľadom na smer záberu a kvalitu fotografie nie je ani možné usúdiť z danej fotografie, že tieto konáre zo stromov zasahovali do vozovky.

2.14. Z fotografií z miesta nehody, ktoré urobili príslušníci polície a ktoré sú súčasťou oboch vyššie uvedených znaleckých posudkov potom nevyplýva ani to, že by z príviesného vozíka ťahaného motorovým vozidlom prevísali na stranu, kde sa pohyboval žalobca ako cyklista nejaké konáre, ktoré by mohli žalobcu ako cyklistu zachytiť a spôsobiť jeho pád na príviesný vozík. Ani jeden zo svedkov dopravnej nehody, ktorý boli vypočutý v spore /Š. X., L. X. a E. B./ nevidel priamo stret žalobcu ako cyklistu s príviesným vozíkom ťahaným motorovým vozidlom a nemohli uviesť, či k zrážke došlo z dôvodu, že sa žalobca ako cyklista vyhýbal konárom, ktoré by zasahovali do vozovky. Svedok Š. X. potom uviedol, že vedľa vozovky bolo trnie, ktoré zasahovalo na okraj vozovky, teda nie cez okraj. Svedok L. X. uviedol, že kríky vedľa cesty zasahovali do šírky vozovky, ale nevedel uviesť na akom úseku. Svedkyňa B. uviedla v tejto otázke len to, že občas, keď touto cestou chodila na bicykli, vadili jej kríky zasahujúce do cesty, ktorým sa ale dalo vyhnúť a družstevníci ich pristrihovali. Či nejaké kríky alebo konáre stromov zasahovali do vozovky v čase dopravnej nehody a ak áno, v ktorom úseku, svedkyňa neuviedla.

2.15. Otočenie hlavy žalobcu ako cyklistu pri jeho predchádzaní motorovým vozidlom za účelom kontroly situácie v cestnej premávke je potom úplne bez skutkového základu, ktorý vyplýval z dokazovania vykonaného v spore. Žalobca, ktorý bol v spore vypočutý toto netvrdil, na predmetnú dopravnú nehodu si vôbec nepamätal a vo svojej výpovedi to neuviedol ani nikto z vypočutých svedkov.

2.16. Odvolací súd ďalej preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie aj pokiaľ ide o zamietnutie žaloby žalobcu v časti uplatnených úrokov z omeškania.

2.17. V intenciách danej veci je pre odpoveď na otázku, či žalobcovi vznikol popri nároku na náhradu škody aj nárok na úrok z omeškania, potrebné zodpovedať otázku, či sa žalovaný ako poisťovateľ dostal so splnením svojho peňažného dlhu /plniť žalobcovi náhradu škody/ do omeškania, teda či ho riadne a včas nesplnil. Tu odvolací súd dospel k záveru, že žalovaný sa ako poisťovateľ nemohol dostať vo vzťahu k náhrade škody žalobcovi do omeškania so splnením svojho peňažného dlhu, pretože až doposiaľ doba splatnosti tohto peňažného dlhu nenastala. V § 11 ods. 7 zákona č. 381/2001 Z. z. je stanovené, že poisťovateľ je povinný poskytnúť poistné plnenie do 15 dní po skončení prešetrovania potrebného na zistenie rozsahu povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie alebo po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi, ak z tohto rozhodnutia nevyplýva iná lehota na poskytnutie plnenia. Podľa odvolacieho súdu v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia možno rozlíšiť dva prípady, resp. dve rozličné doby splatnosti peňažného dlhu poisťovateľa. V prvom prípade je poisťovateľ je povinný poskytnúť poistné plnenie do 15 dní po skončení prešetrovania potrebného na zistenie rozsahu povinnosti poisťovateľa poskytnúť poistné plnenie. Tento prípad za zjavne týka poistného plnenia v rozsahu, ktorý pre poisťovateľa vyplýval z vykonaného prešetrenia, teda rozsahu, v ktorom poisťovateľ má náhradu škody za preukázanú a nerozporuje ju /samotný nárok na náhradu škody alebo jeho rozsah/. V druhom prípade, ktorý sa týka náhrady škody v rozsahu, v ktorom ju nemá poisťovateľ vykonaným prešetrením za preukázanú, rozporuje ju /samotný nárok alebo jeho rozsah/, je poisťovateľ povinný poskytnúť poistné plnenie po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody, resp. v lehote, ktorú mu na splnenie tejto povinnosti v rozhodnutí určil súd. Aj keď odvolací súd samozrejme vo všeobecnosti rozlišuje medzi hmotnoprávnou dobou splatnosti peňažného dlhu /ktorej nedodržanie vedie k omeškaniu veriteľa a k vzniku nároku na úroky z omeškania na strane dlžníka/ a procesnoprávnou lehotou na plnenie, ktorá je určená súdnym rozhodnutím /ktorej uplynutie vedie k vykonateľnosti súdneho rozhodnutia/, zákonodarca v uvedenom ustanovení § 11 ods. 7 zákona č. 381/2001 Z. z. dobu splatnosti peňažného dlhu poisťovateľa poskytnúť poškodenému náhradu škody viazal s procesnoprávnou lehotou na plnenie, ktorá je stanovená v súdnom rozhodnutí ukládajúcim poisťovateľovi splniť si tento jeho peňažný dlh.

2.18. Z uvedeného vyplýva, že v prípadoch, kedy poisťovateľ nemá vykonaným prešetrením nárok na náhradu škody za preukázanú, rozporuje ho, je poisťovateľ povinný poskytnúť poistné plnenie až po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody, resp. v lehote, ktorú mu na splnenie tejto povinnosti v rozhodnutí určil súd. Doba splatnosti poistného plnenia je tak stanovená na okamih doručenia rozhodnutia súdu o výške náhrady, resp. na lehotu na plnenie, ktorá z takéhoto súdneho

rozhodnutia vyplýva. Až keď poisťovateľ túto dobu splatnosti nedodrží, neplní včas a dostáva sa so splnením svojho peňažného dlhu do omeškania a poškodenému vzniká popri nároku na náhradu škody aj nárok na úrok z omeškania.

2.19. Predmetný záver odvolacieho súdu premietnutý do pomerov danej veci znamená, že žalobcovi nárok na úroky z omeškania nevznikol, keď žalobcovi napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie v spojení s týmto rozhodnutím odvolacieho súdu nebol priznaný žiadny nárok voči žalovanému na poskytnutie poistného plnenia na náhradu škody. Súd prvej inštancie preto správne žalobu žalobcu o zaplatenie úroku z omeškania ako nedôvodnú vo výroku V. svojho rozsudku zamietol.

2.20. Čo sa týka náhrady trov konania strán sporu na súde prvej inštancie /výrok VI. a VII. napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie/ žalobca svoje odvolanie zdôvodnil len tým, že svojím odvolaním napadol rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci samej a domáha sa jeho zmeny-vyhovenia zvyšku svojej žaloby, a preto je potrebné, aby podľa § 396 ods. 2 CSP odvolací súd rozhodol pri zmene napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie.

2.21. Keďže vo veci samej odvolací súd pre nedôvodnosť podaného odvolania žalobcu rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výroku V. o zamietnutí prevyšujúcej časti žaloby žalobcu potvrdzuje ako vecne správny, odvolací dôvod, pre ktorý sa žalobca domáha zmeny rozhodnutia súdu prvej inštancie o náhrade trov konania strán sporu neobstoí. Odvolací súd si je vedomý nesprávnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o náhrade trov konania strán sporu /toto rozhodnutie je nesprávne minimálne v tom, že súd prvej inštancie síce vychádzal z ustanovenia § 255 ods. 2 CSP stanovujúceho princíp procesnej úspešnosti pre nárok na náhradu trov konania, ktoré však nesprávne aplikoval, keď nepriznal náhradu trov konania strane pomerne úspešnejšej v spore ale priznával každej zo strán náhradu trov konania v rozsahu jej čiastočného úspechu v spore/, ale súc viazaný odvolacími dôvodmi žalobcu, nemohol na túto zjavnú nesprávnosť prihliadnuť.

2.22. Okrem toho náprava nesprávneho rozhodnutia súdu prvej inštancie o náhrade trov konania odvolacím súdom by viedla k rozhodnutiu v neprospech odvolateľa-žalobcu, teda k porušeniu zákazu zmeny rozhodnutia k horšiemu v neprospech odvolateľa /prohibitio reformationis in peius/, ktorý princíp je vyjadrený v čl. 16 ods. 3 CSP /V konaní o opravnom prostriedku a v ďalšom konaní nemôže byť rozhodnuté nepriaznivejšie pre stranu, ktorá opravný prostriedok uplatnila./. V danej veci mal totiž súd prvej inštancie aplikovať § 255 ods. 2 CSP v spojení s § 256 ods. 1 CSP, keďže žalobca vzal v priebehu sporu svoju žalobu dvakrát čiastočne späť. Súd prvej inštancie mal potom skúmať procesné zavinenie strán sporu na čiastočnom zastavení konania /tu v časti o zaplatenie 33 % súm žalobou uplatnených nárokov vzal žalobca svoju žalobu späť z dôvodu, že uznal svoje spoluzavinenie na vzniku škody, teda procesne zavinil zastavenie konania v tejto časti a neskôr vzal späť svoju žalobu v časti o zaplatenie spolu 78.620,69 eur, ktoré mu žalovaný v priebehu sporu na jeho nároky plnil, takže v tejto časti zasa procesne zavinil zastavenie konania žalovaný/ a toto procesné zavinenie premietnuť do úvah o pomernom procesnom úspechu strán v spore, ktoré sú určujúce pre rozhodnutie o náhrade trov konania. Pri takejto aplikácii § 255 ods. 2 CSP v spojení s § 256 ods. 1 CSP by potom žiadna zo strán nemala na náhradu trov konania na súde prvej inštancie právo, pretože pri žalobou uplatnených nárokoch v celkovej sume 157.241,38 eur /náhrada za bolesť, sťaženie spoločenského uplatnenia, zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a náhrada za stratu na zárobku počas doby práceneschopnosti/, žalobca procesne zavinil zastavenie konania pokiaľ ide o 33 % sumy pri každom z uplatnených nárokov, žalovaný procesne zavinil zastavenie konania pokiaľ ide o zaplatenie 7.815 eur náhrady za bolesť, 46.976 eur náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, 23.488 eur zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a 341,69 eur náhrady za stratu na zárobku, ktoré procesné zavinenia na zastavení konania sa každej strane sporu môžu rátať ako jej procesný neúspech v spore a vo zvyšnej časti bola žaloba žalobcu zamietnutá, čo je procesný úspech žalovaného. Pomer procesného úspechu strán sporu je teda rovnaký /procesný úspech žalobcu je v časti konania o zaplatenie 78.620,69 eur a procesný úspech žalovaného je v časti konania o zaplatenie 78.620,69 eur/, čo odôvodňuje rozhodnutie, že žiadna zo strán nemala na náhradu trov konania na súde prvej inštancie právo. Takéto rozhodnutie by však predstavovalo zmenu rozhodnutia súdu prvej inštancie v neprospech žalobcu ako jediného odvolateľa, čo je však zakázané.

2.23. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti vo výroku V. o zamietnutí prevyšujúcej časti žaloby žalobcu a výrokoch VI. a VII. o náhrade trov konania strán sporu podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil.

2.24. Odvolací súd na odvolanie žalobcu preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie aj vo výroku VIII. o náhrade trov konania štátu na súde prvej inštancie a dospel k záveru, že v tejto časti je rozsudok súdu prvej inštancie nesprávny a je potrebné ho podľa § 388 CSP zmeniť. Rozhodnutie súdu prvej inštancie o náhrade trov konania štátu bolo podľa posúdenia odvolacieho súdu nielen vecne nesprávne /teda v otázke voči komu a v akom rozsahu má štát nárok na náhradu trov konania/ ale bolo aj nesprávne po právnej stránke odôvodnené.

2.25. Odvolací súd je toho názoru, že CSP neobsahuje také ustanovenie, ktoré by upravovalo inú právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu náhrade trov konania štátu a ktoré by tak mohlo byť analogicky aplikované pri rozhodovaní o náhrade trov konania štátu. Takým ustanovením nie je § 255, ktorý upravuje náhradu trov konania strany sporu, pretože ten nárok na náhradu trov konania viaže na úspech strany v spore. Ani pri analogickom použití tohto zákonného ustanovenia nemožno totiž z hľadiska náhrada trov konania štátu uvažovať o úspechu, či neúspechu štátu v spore. Rovnako tak nemožno ani analogicky aplikovať ustanovenie § 259 /ako to urobil v tejto veci súd prvej inštancie/, ktoré stanovuje, že ak pri dokazovaní vznikne povinnosť, ktorá je spojená s výdavkami inej osoby, má táto osoba tie isté práva a povinnosti pri ich uplatnení ako svedok /teda aj nárok na náhradu trov konania/. Toto zákonné ustanovenie upravuje pokrytie výdavkov spojených s edičnou a informačnou povinnosťou, a to v rovnakom procesnom režime, ako sú upravené výdavky svedka. Štátu /ani ako súdu prejednávajúcemu daný spor/ nevzniká pri dokazovaní žiadna povinnosť, ktorá by bola spojená s výdavkami.

2.26. Z uvedeného dôvodu, keď nie je možná ani analogická aplikácia niektorého existujúceho ustanovenia Civilného sporového poriadku na otázku náhrady trov konania štátu, je preto potrebné, aby konajúci súd prejednal a rozhodol otázku náhrady trov konania štátu podľa normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom, a to s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti a princípy, na ktorých spočíva Civilný sporový poriadok. Takýmto požiadavkám najlepšie vyhovuje norma, ktorá by stanovovala, že štát má podľa výsledkov konania proti strane sporu právo na náhradu trov konania, ktoré platil a ak sú u niektorej zo strán sporu predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, náhrada trov sa proti tejto strane sporu zníži o rozsah, v ktorom by jej súd oslobodenie priznal. Jedná sa v podstate o normu, ktorá je totožná s ustanovením § 148 ods. 1 zrušeného Občianskeho súdneho poriadku, ktorá upravovala náhradu trov konania štátu. Takáto norma zodpovedá princípom všeobecnej spravodlivosti a princípom, na ktorých spočíva Civilný sporový poriadok a výsledkom jej aplikácie bude rozumné usporiadanie procesných vzťahov zohľadňujúce stav a poznatky právnej vedy a doterajšiu ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít.

2.27. Aplikácia uvedenej právnej normy v tomto spore nevyhnutne vedie k rozhodnutiu, že štát má nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie rovným dielom voči žalobcovi i žalovanému. Ako vyplýva z už vyššie uvedeného, procesný úspech žalobcu i žalovaného bol v spore zhruba rovnaký, a preto je namieste, aby trovy konania, ktoré v spore štátu vznikli nahradili obe strany sporu rovným dielom. Odvolací súd preto rozhodnutie súdu prvej inštancie o náhrade trov konania štátu na súde prvej inštancie zmenil tak, že štát má nárok na náhradu trov konania na súde prvej inštancie voči žalobcovi v rozsahu 50 % a voči žalovanému v rozsahu 50 %.

2.28. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s čl. 4 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní vo veci samej procesne úspešnému žalovanému odvolací súd priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal právny predchodca žalobkyne nebohý Peter klinec dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP tak uviedol, že v prípade porušenia povinnosti spočívajúcej v požití alkoholu zo strany žalobcu a jej možnej príčinnej súvislosti so vznikom samotnej škody nie je možné ako hypotetické či nereálne hodnotiť niektoré skutočnosti, ktoré priamo vyplynuli z dokazovania a krajský súd ich pritom so závažnou mierou svojvôle nezohľadnil, resp. ich svojvoľne interpretoval jednostranným spôsobom ako skutkové zistenia bez reálneho základu. Z vykonaných dôkazov jednoznačne vyplýva, že v čase predbiehania žalobcu jazdiaceho na bicykli motorovým vozidlom s príviesnym vozíkom, sa tento zaradil na pravú stranu cesty a išiel v zásade rovno bez nejakých nekoordinovaných pohybov, ktoré by mohli byť dôsledkom požitého alkoholu, teda aj bez

širokých makrovlín, na ktoré poukázal znalec pri cyklistoch jazdiacich pod vplyvom alkoholu. Túto skutočnosť potvrdili svedkovia. Svedok P. Š., vodič motorového vozidla pri svojej výpovedi okrem iného uviedol, že keď zotrúbil na žalobcu, tento išiel smerom doprava, dobre sa uhol a nešiel veľmi na kraj vozovky. Žalobca sa dal s bicyklom nabok tak, že išiel na kraj vozovky, teda na krajinu doprava. Keď ho svedok predbiehal, žalobca bol na krajnici a tým, že sa uhol, nešiel rýchlo, vtedy nebalansoval. Rovnako svedok Š.K. X. uviedol, že keď sa vodič rozhodol žalobcu obehnúť, tento išiel krajom. K tomu treba súčasne prihliadať na to, že na mieste dopravnej nehody a v jej okolí zasahovali do cestnej komunikácie a do jej profilu konáre z kríkov rastúcich popri ceste. Túto skutočnosť jednoznačne potvrdili svedkovia. Svedok Š. X.J. uviedol, že vedľa cesty bolo trnie, a preto nevedel uviesť, či sa cyklista chcel vyhnúť tomuto trniu, a preto došlo k balansu. Trnie zasahovalo na kraj vozovky. Trnie, ktoré bolo na pravej strane bolo v dĺžke asi 5 metrov a zasahovalo do cesty asi pol metra. Svedok L. X. uviedol, že žalobca sa ako cyklista zrejme chcel vyhnúť konárom, ktoré zasahovali do cesty, pričom pripustil, že mohli do cesty zasahovať 40 alebo 50 cm. Svedkyňa E. B. uviedla, že občas, keď išla touto cestou na bicykli, vadili jej kríky zasahujúce do cesty, ale dalo sa kríkom vyhnúť. Konáre trčiace do cesty potvrdil aj znalec Ing. F. P. (ďalej len „Znalec“) v znaleckom posudku č. 14/2020 (ďalej len „Znalecký posudok“), ktorý to konštatoval na základe fotodokumentácie z vyšetrovania dopravnej nehody. Nie je pochopiteľné, že krajský súd tieto skutočnosti svojvoľne vyhodnotil len na základe vlastnej interpretácie fotografií v znaleckom posudku, ktoré neboli vyhotovené z okraja vozovky, a preto z tohto uhla snímania nemohli zachytiť presah konárov do cesty. Skutočnosť, že tieto konáre do cesty prečnievali však technicky odborne posúdil znalec a opísali traja svedkovia. Preto je záver krajského súdu v tomto smere prekvapivý a zjavne arbitrárny. Tieto základné skutkové zistenia potom vedú k jednej z príčin, prečo došlo k stretu príviesného vozíka s bicyklom žalobcu, ktorý sa pri jednoznačne znalcom a znaleckým posudkom konštatovaným nedostatočným bočným odstupom motorového vozidla, musel týmto konárom vyhýbať. Pravdepodobnosť tejto príčiny stretu naznačili vo svojich výpovediach svedkovia Š. X.Á., L. X. a E. B.A.. Aj znalec na pojednávaní pri svojom výsluchu uviedol, že je technicky prijateľné, že sa žalobca jazdiaci na bicykli mohol vyhýbať konárom zasahujúcim do cesty. Je to reálna možná príčina znalcom označená ako technicky prijateľná (a teda nie hypotetická bez reálneho základu, ako to uzavrel krajský súd). V takomto prípade by však vôbec nebola daná príčinná súvislosť medzi požitím alkoholu u žalobcu a následným vznikom škody, pretože ku škode nedošlo v dôsledku balansu vyvolaného požitím alkoholom, ale reakciou žalobcu na zasahujúce konáre a nedostatočný bočný odstup motorového vozidla vedeného vodičom.

Pokiaľ žalovaný a krajský súd poukazovali na zistenia znaleckého posudku, že amplitúda pohybu žalobcu na bicykli mohla byť až 1,5 m s ohľadom na množstvo alkoholu v krvi, prístupom, aký zaujal krajský súd aj toto zistenie mohlo byť hodnotené ako hypotetické bez reálneho základu. Znalec totiž len pripustil možnosť takejto amplitúdy a neuviedol ju ako svoje exaktné zistenie. Aj tu je zreteľné arbitrárne hodnotenie jednotlivých zistených skutočností zo strany krajského súdu.

V konaní bol tak jednoznačne a bezpečne preukázaný jedine nedostatočný bočný odstup motorového vozidla od žalobcu jazdiaceho na bicykli ako príčina vzniku škody. Ďalšia príčina stretu bicykla s príviesným vozíkom v dôsledku požitia alkoholu žalobcom a možné ním spôsobené vybočenie žalobcu nebola jednoznačne a bezpečne preukázaná. Do úvahy totiž prichádzajú ďalšie rovnako technicky prijateľné, za daných okolností rovnako pravdepodobné a znalcom nevyklúčené príčiny, pri ktorých požitie alkoholu nehralo žiadnu rolu. Za takejto nerozhodnej dôkaznej situácie a za takýchto skutkových zistení nebolo možné hodnotiť príčinnú súvislosť medzi požitím alkoholu zo strany žalobcu a vznikom dopravnej nehody a škody za preukázaný a žalovaný v tomto smere rozhodne neunesol dôkazné bremeno. Nie je možné pri každom porušení právnej povinnosti automaticky a bez jasného preukázania vychádzať z toho, že toto porušenie právnej povinnosti muselo viesť ako príčina ku vzniku škody. Príčinnú súvislosť ako zásadný skutkový a právny predpoklad je nutné podrobiť detailnému skúmaniu a zohľadniť pri jej hodnotení všetky zistené okolnosti. Aj súdna prax vychádza z toho, že na to, aby bolo porušenie povinnosti zo strany poškodeného brané do úvahy pri posudzovaní jeho spoluzavinenia musí byť nevyhnutné doložené, že práve toto porušenie právnej povinnosti viedlo ku vzniku škody prípadne k zväčšeniu rozsahu škodlivých následkov. Nie je možné automaticky vychádzať z predpokladu, že každé porušenie právnej povinnosti vedie ako príčina ku vzniku škody. Pri aplikácii ustanovenia § 441 Občianskeho zákonníka rovnako nie je možné vytvorenie nejakého všeobecného pravidla o uplatnení spoluzavinenia, resp. jeho miere, ktoré by bolo aplikovateľné všeobecne na všetky obdobné prípady. V

danom prípade si okresný súd vytvoril všeobecné pravidlo, že pokiaľ je cyklista pod vplyvom alkoholu, vždy je daná na jeho strane spoluvina za vznik škody. Vytvorenie takéhoto všeobecného pravidla je však neprípustné. Vždy je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností daného prípadu a možnosť spoluzavinenia, resp. jeho mieru posudzovať individuálne. Preto nie je možné ignorovať komplexné zistenia vyplývajúce z vykonaného dokazovania a časť z nich ignorovať len ako hypotetické, ako to urobil krajský súd.

3.2. Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ uviedol, že krajský súd v rozpore s vyššie uvedeným právnym názorom najvyššieho súdu nevyhodnotil všetky zistené okolnosti a skutočnosti, závažnosť zistených porušení právnych povinností a ich pomer a rozsah, v dôsledku čoho dospel k nesprávnemu záveru o miere spoluzavinenia žalobcu na vzniku škody.

Krajský súd neprihliadol pri posudzovaní miery spoluzavinenia na rozsah vplyvu pôsobenia objektívnych okolností vzhľadom na objektívny charakter zodpovednosti prevádzateľa motorového vozidla za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Prvotnou a hlavnou príčinou dopravnej nehody, ako vyplynulo aj z výsluchu znalca, bolo nedodržanie bezpečného odstupu motorového vozidla od žalobcu ako cyklistu pri jeho predchádzaní a zároveň pôsobenie jednotlivých stránok prevádzky motorového vozidla na telo žalobcu. K tomu je potrebné prihliadať aj na zistené okolnosti, že cesta, kde došlo k dopravnej nehode, nebola určená pre motorové vozidlá a tie tam smeli jazdiť jedine po osobitnom povolení a len za nevyhnutným účelom. Uvedená komunikácia bola určená a využívaná prevažne za rekreačným účelom pre chodcov a cyklistov. Zároveň je potrebné prihliadnuť na právnu povinnosť vodiča motorového vozidla dbať na zvýšenú opatrnosť okrem iného aj voči cyklistom, čo platí osobitne v danom prípade, keď užívanie predmetnej cesty motorovými vozidlami bolo primárne zakázané. Jednoznačne to vyjadril aj znalec, keď uviedol na pojednávaní, že vodič nemal s motorovým vozidlom vzhľadom na všetky okolnosti žalobcu predchádzať, ale mal spomaliť buď na rýchlosť žalobcu alebo mal s motorovým vozidlom zastaviť.

Zjavne nesprávny je potom záver krajského súdu, že to bol žalobca, ktorý sa rozhodujúcou mierou podieľal na vzniku škody. S prihliadnutím na okolnosti prípadu, povinnosť vodiča dbať na zvýšenú opatrnosť voči žalobcovi ako cyklistovi na mieste, ktoré bolo využívané predovšetkým cyklistami a chodcami a kde mali primárne motorové vozidlá vjazd zakázaný, vzhľadom k tomu, že vodič v danom mieste nemohol žalobcu predchádzať s dostatočným bočným odstupom, vzhľadom na vedomosť vodiča o skutočnosti, že žalobca je pod vplyvom alkoholu, a napokon vzhľadom na povahu prevádzky motorového vozidla, ktorá je zjavne a jednoznačne voči bicyklu nepomerne silnejšou, je aj žalobcom uznanú spoluvinu v rozsahu 33 % možné považovať za pomerne vysokú vzhľadom ku všetkým skutkovým okolnostiam, ktoré napokon v konaní vyšli najavo. Krajský súd preto nemal zohľadňovať už ďalšiu mieru spoluviny nad rozsah žalobcom uznaných 33 % a mal žalobe vyhovieť. Záver krajského súdu o rozhodujúcej miere spoluzavinenia zo strany žalobcu sa vo svetle vyššie uvedených skutočností javí ako nesprávny, svojvoľný a nepresvedčivý.

3.3. Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP vo vzťahu k úroku z omeškania dovolateľ uviedol, že žalobca naplnenie prípustnosti a následne dôvodnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) a § 431 ods. 1 Civilného sporového poriadku vyvodzuje z toho, že krajský súd výkladom ustanovení § 11 ods. 6, 7 a 8 Zákona č. 381/2001 Z. z., zásadne poprel účel a význam zákonného predpisu, čo je v rozpore s imperatívom vykonať ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Právu na súdnu ochranu v zmysle článku 46 ods. 1 zákona č. 460/1992 Zb. Ústavy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „Ústava SR“) a právu na spravodlivý súdny proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv slobôd, ktorý bol uverejnený v oznámení Federálneho ministerstva zahraničných vecí č. 209/1992 Zb. (ďalej len „Dohovor“), zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola práva, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov. Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivý súdny proces predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite. Nevyhnutným parametrom tejto kvality je aj vykonanie ústavne súladného výkladu relevantnej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne konformne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. Tomuto základnému právu zodpovedá uplatňovanie zásady prednosti ústavne konformného výkladu, ktorý ústavný súd uplatňuje aj v konaniach o návrhoch fyzických osôb alebo právnických osôb, pričom zdôrazňuje, že z tejto zásady vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do

úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd.

Vyššie uvedené kritéria rozsudok krajského súdu nespĺňa, nakoľko výklad dotknutých ustanovení zo strany krajského súdu je v rozpore so základným účelom a cieľom právnej úpravy povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a odporuje spravodlivému usporiadaniu občianskoprávných vzťahov, ako aj popiera samotný účel inštitútu úroku z omeškania, či niektoré základné právne princípy.

Nárok na úrok omeškania poškodeného z náhrady škody, ktorá mu bola spôsobená prevádzkou motorového vozidla, voči poisťovateľovi zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, je potrebné posudzovať komplexne s prihliadnutím na to, aké právne povinnosti má poisťovateľ voči poškodenému a kedy sa s plnením uvedených povinností dostane do omeškania. Pritom je potrebné mať na zreteli, že každému právu jedného subjektu zväčša zodpovedá právna povinnosť iného subjektu.

Právu poisteného v zmysle § 4 ods. 2 písm. b) Zákona č. 381/2001 Z. z., aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené preukázané nároky na náhradu škody, zodpovedá povinnosť poisťovateľa plniť preukázané nároky na náhradu škody poškodenému. Právu poškodeného v zmysle ustanovenia § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. uplatniť nárok na náhradu za škodu priamo voči poisťovateľovi zodpovedá právna povinnosť poisťovateľa plniť preukázané nároky na náhradu škody poškodenému. Táto povinnosť je základnou a najpodstatnejšou právnou povinnosťou poisťovateľa, ktorá mu z tohto právneho predpisu vyplýva. Poisťovateľ nie je v zmysle § 11 ods. 6 písm. a) a b) Zákona č. 381/2001 Z. z. povinný len začať prešetrovanie poistnej udalosti, skončiť ho v lehote 3 mesiacov a oznámiť výsledky prešetrovania poškodenému, ale poisťovateľ je predovšetkým povinný poškodenému jeho oprávnené a preukázané nároky reálne plniť, a to v rozsahu, v akom mu tieto nároky reálne patria. Ide pritom zjavne o peňažnú povinnosť poisťovateľa. Pokiaľ poisťovateľ nesplní svoju peňažnú povinnosť voči poškodenému a neposkytne mu plnenie náhrady škody, ktorá mu reálne patrí, riadne a včas, dostáva sa v zmysle § 517 ods. 1 Občianskeho zákonníka do omeškania. Poisťovateľ sa s plnením tejto konkrétnej peňažnej povinnosti dostane do omeškania bez ohľadu na to, či zašle alebo nezašle oznámenie v zmysle § 11 ods. 6 písm. a) a b) zákona č. 381/2001 Z. z. Právna povinnosť poskytnúť peňažné plnenie poškodenému zodpovedajúce náhrade škody nie je totožná z právnou povinnosťou poisťovateľa skončiť prešetrovanie poistnej udalosti a zaslať poškodenému oznámenie o plnení, resp. o dôvodoch neplnenia. Ide o dve odlišné právne povinnosti poisťovateľa, ktoré síce spolu súvisia, ale sú to relatívne dve samostatné právne povinnosti. Splnením povinnosti poisťovateľa skončiť prešetrovanie poistnej udalosti a zaslať poškodenému oznámenie o plnení, resp. o dôvodoch neplnenia nezaniká povinnosť poisťovateľa poškodenému plniť náhradu škody, ktorá mu oprávnené patrí, a túto náhradu plniť riadne a včas.

Ustanovenie § 11 ods. 8 Zákona č. 381/2001 Z. z. upravuje nárok poškodeného na úrok z omeškania len v súvislosti s porušením povinností poisťovateľa v zmysle § 11 ods. 6 Zákona č. 381/2001 Z. z., teda porušením povinností poisťovateľa súvisiacich s včasným a riadnym prešetrovaním poistnej udalosti. Uvedené ustanovenie sa však nijakým spôsobom nezaobrá dôsledkami omeškania poisťovateľa v súvislosti s omeškaním pri jeho samotnej povinnosti plniť samotnú náhradu. Dôsledky omeškania v súvislosti so samotnou povinnosťou poisťovateľa plniť nie sú riešené ustanovením § 11 ods. 8 Zákona č. 381/2001 Z. z. (to rieši len dôsledky omeškania poisťovateľa v súvislosti s jeho povinnosťou začať a včas ukončiť šetrenie poistnej udalosti), ani iným ustanovením tohto zákona. Preto je nevyhnutné na dôsledky omeškania poisťovateľa s plnením jeho hlavnej právnej povinnosti plniť samotnú náhradu škody aplikovať všeobecný predpis, ktorým je ustanovenie § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Ak teda poisťovateľ nesplní právnou povinnosť plniť oprávnenú náhradu škody poškodenému včas a riadne, poškodenému vzniká nárok uplatňovať si voči poisťovateľovi aj nárok na úrok z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, bez ohľadu na to, či poisťovateľ riadne a včas splnil aj inú svoju právnou povinnosť podľa § 11 ods. 6 zákona č. 381/2001 Z. z. začať včas prešetrovanie poistnej udalosti a toto prešetrovanie aj včas ukončiť.

Identický právny názor zaujal pri obdobnej právnej úprave aj Najvyšší súd ČR, ktorý v rozsudku sp. zn. 25Cdo/895/2008 zo dňa 17. 12. 2009 uvádza: „Námitku dovolateľky ohľadne výše úroku z prodlení,

resp. aplikácie nařízení vlády č. 142/1994 Sb., neshledal dovolací soud opodstatněnou, neboť ustanovení § 9 odst.4 zákona č. 168/1999 Sb. upravuje úrok z prodlení výlučně jako sankci za nesplnění povinnosti uložené pojistiteli v odst. 3 tohoto ustanovení, t. j., povinnosti provést ve stanovené lhůtě šetření škodní události. O tento případ se však v dané věci nejedná; předmětem sporu je nárok na výplatu pojistného plnění, u nějž prodlení pojistitele (žalované) nastává uplynutím 15. dne od ukončení šetření škodní události (§ 9 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb.), a protože zákon č. 168/1999 Sb. neobsahuje speciální úpravu pro případ prodlení s poskytnutím pojistného plnění, nepřichází v úvahu jiný způsob určení výše úroku z prodlení než aplikace ustanovení § 517 odst. 2 obč. zák. a nařízení vlády č. 142/1994 Sb.“

Vyššie uvedený nesprávny výklad jednotlivých zákonných ustanovení má aj ústavnoprávne dôsledky. Uvedeným chybným výkladom jednotlivých ustanovení právnych predpisov totiž možno dôjsť k absurdným záverom. Poisťovateľ by uvedením akéhokoľvek dôvodu (aj absurdného či protiprávneho) a jeho oznámením poškodenému podľa § 11 ods. 6 písm. b) Zákona č. 381/2001 Z. z. mohol odmietat' a zdržiavať plnenie, ktoré poškodenému riadne a právom patrí a vyhýbať sa tak plneniu svojej základnej povinnosti poskytnúť poškodenému plnenie náhrady škody, a to bez akýchkoľvek právnych následkov. Ide podľa nášho názoru o absurdný výklad, ktorý je v zrejmom rozpore so základným účelom a zmyslom Zákona č. 381/2001 Z. z., ktorým je okrem iného včasné poskytnutie spravodlivej náhrady škody osobám poškodeným prevádzkou motorových vozidiel. Pri poskytnutí primeranej náhrady škody poškodenej osobe totiž nezohráva významnú úlohu len poskytnutie samotnej náhrady škody, ale taktiež včasnosť tohto poskytnutia náhrady škody. Vyššie uvedený chybný právny názor by však v žiadnom prípade včasnosť poskytnutia náhrady škody nezabezpečoval. Poisťovateľ by sa totiž právnych následkov za oneskorené plnenie náhrady veľmi jednoducho mohol zbaviť uvedením akéhokoľvek dôvodu pre odmietnutie plnenia, vrátane dôvodu, ktorý by nemal absolútne žiadne právne opodstatnenie. Samozrejme poškodený môže uplatniť svoje práva na plnenie aj súdnou cestou. V podmienkach dnešnej rýchlosti súdneho konania však častokrát ide o niekoľko rokov trvajúce súdne spory. To znamená, že poškodený sa častokrát až po niekoľkých rokoch domôže spravodlivého odškodnenia. V týchto prípadoch by to teda znamenalo, že poškodený by sa domohol spravodlivej náhrady škody s niekoľkoročným omeškaním bez akéhokoľvek dôsledku pre poisťovateľa. Takýto spôsob usporiadania občianskoprávnych vzťahov je zjavne v rozpore s princípom právnej istoty ako s jedným zo základných princípov právneho štátu (článok 6 ods. 1 Ústavy SR), nakoľko absolútne popiera a neguje legitímne očakávanie poškodeného ako účastníka občianskoprávnych vzťahov, že mu jeho škoda bude včas a riadne nahradená. Je taktiež v zjavnom rozpore so zásadou rovnosti v právach (článok 12 ods. 1 Ústavy SR), pretože vytvára zásadnú nerovnováhu v právnom postavení medzi poisťovateľom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a poškodeným, a to v prospech poisťovateľa.

Právny názor krajského súdu zásadným spôsobom popiera tri základné funkcie úroku z omeškania, ktoré inštitút úroku z omeškania podľa právnej teórie obsahuje. Ide o funkcie preventívnu, represívnu a satisfakčnú. Týmto právnym názorom dochádza priamo k popretiu zmienených funkcií tohto právneho inštitútu. Poisťovateľ sa totiž povinnosti plniť opodstatnené nároky poškodeného môže veľmi jednoducho vyhnúť prostredníctvom akejkoľvek odpovede poškodenému bez toho, aby mu hrozil postih v podobe úroku z omeškania. Takýto výklad totálne demotivuje poisťovateľov pristupovať k prešetrovaniu poistných udalostí zodpovedne a kvalifikovane. Najvyšší súd Slovenskej republiky v spomínaných rozhodnutiach opomenul prihliadnuť na to, že v prípade ustanovenia § 11 ods. 8 Zákona č. 381/2001 Z. z. nejde o legislatívnu medzeru v tom zmysle, že právny poriadok upravuje len povinnosť platiť úrok z omeškania v prípade nesplnenia povinností poisťovateľa v zmysle § 11 ods. 6 Zákona č. 381/2001 Z. z. a neupravuje povinnosť platiť úrok z omeškania v prípade nesplnenia samotnej povinnosti poisťovateľa plniť náhradu škody poškodenému. Tento prípad je totiž pokrytý právnou úpravou na základe § 1 ods. 2 Zákona č. 381/2001 Z. z., podľa ktorého ak tento zákon neustanovuje inak, vzťahujú sa na poistenie zodpovednosti osobitné predpisy (v tomto prípade § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Toto ustanovenie tak vyslovene zakladá subsidiaritu Občianskeho zákonníka v prípadoch, kedy samotný Zákon č. 381/2001 Z. z. jeho aplikáciu nevylučuje. V danom prípade ustanovenie § 11 ods. 8 Zákona č. 381/2001 Z. z. nijako nevylučuje aplikáciu ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nakoľko z neho nevyplýva, že poisťovateľovi vzniká povinnosť platiť úrok z omeškania len v prípade stanovenom v ustanovení § 11 ods. 8 Zákona č. 381/2001 Z. z. a v iných prípadoch už nie. Okrem už uvedeného je potrebné zohľadniť aj argumentum a fortiori. Ak je poisťovateľ v zmysle § 11 ods. 8 Zákona č. 381/2001 Z. z. sankcionovaný úrokom z omeškania za nesplnenie nepeňažnej povinnosti podľa § 11 ods.

6 Zákona č. 381/2001 Z. z., o to viac by mal byť sankcionovaný úrokom z omeškania v prípade nesplnenia oveľa závažnejšej právnej povinnosti, a to samotnej právnej povinnosti plniť poškodenému náhradu škody.

Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom č. k. III. ÚS 214/2020-29 zo dňa 14. 10. 2021 zrušil rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/212/2017 z 26. 02. 2019 a zároveň konštatoval, že týmto rozhodnutím bolo porušené právo sťažovateľa na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie. Ide pritom rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vychádzajúce z obdobných premís, ako rozsudok krajského súdu. Ústavný súd Slovenskej republiky uvádza, že ustanovenie § 11 ods. 6, 7 a 8 Zákona č. 381/2001 Z. z. nemôžu viesť k takému výkladu, ktorý by viedol k nepriznaniu úrokov z omeškania z dôvodnej, mimosúdne osobitne kvalifikovaným spôsobom uplatňovanej istiny. Povinnosť poisťovateľa k zaplateniu úroku z omeškania nie je možné vykladať len so striktným zameraním sa na jedno slovné spojenie v ustanovení § 11 ods. 7 Zákona č. 381/2001 Z. z., ale je potrebné použiť ďalšie výkladové metódy. Pokiaľ bola poisťovňa priamo žalovaná, dostáva sa do omeškania po uplynutí troch mesiacov a 15 dní od uplatnenia nároku poškodeným priamo voči poisťovni. Lehota troch mesiacov a 15 dní má svoje opodstatnenie v záujme dôsledného vyšetrenia poistnej udalosti, no nepredstavuje žiadnu liberáciu od platenia príslušenstva pohľadávky. Účelom Zákona č. 381/2001 Z. z. je totiž zlepšiť a nie zhoršiť postavenie poškodeného pri uplatňovaní náhrady škody. Takýto úzky výklad sa dostáva do ostrého konfliktu s racionálnym účelom právnej úpravy Zákona č. 381/2001 Z. z.

3.4. Dovolací návrh žalobca odôvodňuje s poukazom na ustanovenie § 453 ods. 2 Civilného sporového poriadku tým, že navrhuje zmenu rozhodnutia odvolacieho súdu, od čoho je následne závislý výrok o náhrade trov konania.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že navrhuje dovolanie žalobcu zamietnuť ako nedôvodné a priznať mu náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 31. augusta 2023 sp. zn. 5Cdo/186/2022 dovolacie konanie zastavil. V odôvodnení uviedol, že jednou z podmienok civilného konania (sporového aj nespоровého) je procesná subjektivita, ktorá sa odvíja od spôsobilosti mať práva a povinnosti. Pri fyzických osobách spôsobilosť mať práva a povinnosti vzniká narodením a zaniká smrťou (§ 7 Občianskeho zákonníka). Ustanovenie § 62 CSP ukladá súdu povinnosť skúmať procesnú subjektivitu kedykoľvek počas konania. Jej nedostatok v čase začatia konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienok konania, ktorého následkom je zastavenie konania. Ak ku strate procesnej subjektivity dôjde počas konania, v prípade smrti fyzickej osoby súd postupuje podľa § 63 CSP.

V dovolacom súdom posudzovanom spore bol predmetom konania nárok žalobcu na náhradu škody na zdraví (bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia), ktorú utrpel ako cyklista pri dopravnej nehode dňa 28. augusta 2014.

Podľa § 579 ods. 2 Občianskeho zákonníka smrťou veriteľa právo zanikne, ak bolo plnenie obmedzené len na jeho osobu; zanikne aj právo na bolestné a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Práva a povinnosti zo záväzkových právnych vzťahov smrťou dlžníka alebo veriteľa zásadne nezanikajú, ale prechádzajú na ich právnych nástupcov. Výnimku ale v zmysle citovanej právnej úpravy predstavujú tie práva a povinnosti, ktoré sú viazané výlučne na osobu dlžníka alebo veriteľa, pretože tieto jeho smrťou zanikajú. Zákon výslovne ustanovuje, že právo na bolestné a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia smrťou veriteľa zaniká.

6. Ústavný súd Slovenskej republiky nálezom z 03. septembra 2024 č. k. II ÚS 119/2024 - 40 rozhodol tak, že:

„1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/186/2022 z 31. augusta 2023 b o l o p o r u š e n é základné základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/186/2022 z 31. augusta 2023 z r u š u j e a v e c v r a c i a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý nahradiť sťažovateľke trovy konania 959,24 eur a

zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

7. Okresný súd Prievidza uznesením z 23. augusta 2024 č. k. 11C/141/2016 - 514 rozhodol, že pokračuje v konaní s právnym nástupcom žalobcu Bc. Z. K. narodenou XX. XX. XXXX, bytom A. XXX/XX, E. X. V. - V. E..

8. Právny predchodca žalobkyne X. A. dňa XX. T. XXXX zomrel.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) sa skôr, ako mohol pristúpiť k preskúmaniu prípustnosti a dôvodnosti podaného dovolania, musel zaoberať naplnením podmienok konania. V zmysle § 438 ods. 1 CSP sa totiž na konanie na dovolacom súde primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

10. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“). Podľa § 161 ods. 2 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

Podľa § 161 ods. 3 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodari nedostatok procesnej podmienky odstrániť, súd konanie zastaví.

Podľa § 63 ods. 1 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať.

Podľa § 62 CSP ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví.

Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

11. Jednou z podmienok civilného konania (sporového aj nespоровého) je procesná subjektivita, ktorá sa odvíja od spôsobilosti mať práva a povinnosti. Pri fyzických osobách spôsobilosť mať práva a povinnosti vzniká narodením a zaniká smrťou (§ 7 Občianskeho zákonníka). Ustanovenie § 62 CSP ukladá súdu povinnosť skúmať procesnú subjektivitu kedykoľvek počas konania. Jej nedostatok v čase začatia konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienok konania, ktorého následkom je zastavenie konania. Ak ku strate procesnej subjektivity dôjde počas konania, v prípade smrti fyzickej osoby súd postupuje podľa § 63 CSP.

12. V dovolacom súde posudzovanom spore bol predmetom konania nárok žalobcu na náhradu škody na zdraví (náhrada za bolesť, náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia a zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia), ďalej nárok na náhradu za stratu na zárobku a úrok z omeškania, ktorú utrpel ako cyklista pri dopravnej nehode dňa 28. augusta 2014.

13. Podľa § 579 ods. 2 Občianskeho zákonníka smrťou veriteľa právo zanikne, ak bolo plnenie obmedzené len na jeho osobu; zanikne aj právo na bolestné a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia.

14. Práva a povinnosti zo záväzkových právnych vzťahov smrťou dlžníka alebo veriteľa zásadne nezanikajú, ale prechádzajú na ich právnych nástupcov. Výnimku ale v zmysle citovanej právnej úpravy predstavujú tie práva a povinnosti, ktoré sú viazané výlučne na osobu dlžníka alebo veriteľa, pretože tieto jeho smrťou zanikajú. Zákon výslovne ustanovuje, že právo na bolestné a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia smrťou veriteľa zaniká.

15. Nakoľko právny predchodca dovolateľky X. A. ako osoba domáhajúca sa preskúmania rozsudkov súdov nižších inštancií o jeho nároku na bolestné a na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia zomrel, dovolací súd konanie o dovolaní žalobcu zastavil podľa § 161 ods. 2 CSP v spojení s § 438 ods.

1 CSP ohľadne nárokov týkajúci sa náhrady za bolesť náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a zvýšenia náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, o ktorých sa rozhodlo výrokom I. rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 23. marca 2022 sp. zn. 5Co/83/2021.

16. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod (§ 420 písm. f) CSP) zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z vád uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

17. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

18. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide, napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

19. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

20. Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom náleze zo dňa 03. septembra 2024 č. k. II. ÚS 119/24 - 40 uviedol:

„Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že paušálny záver najvyššieho súdu (na základe ktorého dovolací súd dovolacie konanie zastavil) o tom, že predmetom dovolacieho konania boli len osobnostné nároky, resp. rozhodnutie o nich, nezodpovedá skutočnosti. Predmetom dovolacieho konania bol aj potvrdzujúci výrok odvolacieho súdu o zamietnutí žaloby v časti nároku na úrok z omeškania a implicitne aj od neho závislý výrok o trovách konania.

Je možno prisvedčiť argumentácii, že úrok z omeškania tvorí príslušenstvo pohľadávky. Jeho vznik, trvanie a zánik však nevyhnutne nemusí splyvať so vznikom a zánikom samotnej pohľadávky. Nárok na úrok z omeškania vzniká omeškaním dlžníka so splatením splatnej pohľadávky a nie je spätý so vznikom samotnej pohľadávky. Rovnako zánikom pohľadávky formou splatenia nezaniká nárok na úrok z omeškania, ak k splateniu pohľadávky došlo v čase omeškania dlžníka.

Argumentácia najvyššieho súdu a nakoniec aj zúčastnenej osoby je založená na premise, že so zánikom osobnostnej pohľadávky v dôsledku smrti veriteľa zaniká aj nárok na jej príslušenstvo, ak nebolo dovtedy o ňom právoplatne rozhodnuté a takéto plnenie nebolo aj vyplatené. Vychádza pritom z toho, že ide o osobnostné nároky, ktoré sú výlučne späté s osobou veriteľa ako poškodeného. Uvedené má platiť aj na jej príslušenstvo.

Tento paušálny záver najvyššieho súdu podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach veci neobstoí, pretože, ako správne argumentovala sťažovateľka, povaha nároku na úrok z omeškania nie je výlučne spätá s osobou veriteľa, tak ako je to v prípade nároku na bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorých existencia je viazaná ex lege na život veriteľa (§ 579 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Aj keď ide o príslušenstvo osobnostnej pohľadávky, uvedené ešte neznamená, že smrťou veriteľa zaniká aj jej príslušenstvo, ktoré v okolnostiach veci nepochybne vzniklo (dlžník sa dostal do omeškania a plnil až v priebehu konania na súde prvej inštancie, pozn.). Totiž funkciou a účelom zákonného nároku na úrok z omeškania v posudzovanom prípade nie je primárne odškodniť ujmu, ktorú utrpela osoba v súvislosti so škodovou udalosťou ako poistným rizikom, ale sankcionovať dlžníka za omeškanie s plnením svojej povinnosti. Je možné konštatovať, že tento nárok nevzniká spolu s osobnostnou pohľadávkou, ale na to, aby tento nárok vznikol, musí pristúpiť aj ďalšia skutočnosť, a to omeškanie dlžníka. Z hľadiska funkcie teda úrok z omeškania nemá súvis s druhom pohľadávky, ale so skutočnosťou, že dlžník neplní svoju povinnosť. Preto nemožno ani rozumne v súlade s namietanými právami tvrdiť, že existencia tohto nároku a jeho trvanie je obmedzené na život veriteľa, ako je to v prípade hlavnej osobnostnej pohľadávky, ktorej zánik je ex lege explicitne vyjadrený v § 579 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru ústavného súdu nemožno na škodu oprávneného analogicky rozširovať výkladom obsah tohto ustanovenia tak, že sa vzťahuje aj na príslušenstvo pohľadávok vymenovaných v označenom ustanovení Občianskeho zákonníka. Uvedený názor totiž nemá zákonný podklad a vzhľadom na rozdielnú funkciu týchto nárokov nezodpovedá ani princípom spravodlivosti.

V tejto súvislosti je podľa názoru ústavného súdu potrebné sa vyjadriť aj k momentu vzniku nároku na úrok z omeškania v obdobných prípadoch vo všeobecnosti.

Súd prvej inštancie v súvislosti s týmto nárokom dospel k záveru, že ak sa poistné plnenie stane predmetom súdneho sporu, je žalovaný povinný plniť až po doručení právoplatného rozhodnutia súdu o výške náhrady škody poisťovateľovi, preto sa žalovaná nemohla dostať do omeškania s plnením, ktoré je predmetom sporu (bod 85 rozsudku súdu prvej inštancie). Odvolací súd v súvislosti s týmto nárokom a argumentáciou sťažovateľky, ktorá poukazovala na závery skoršieho nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 214/2020-29 zo 14. októbra 2021, podporené judikatúrou Najvyššieho súdu Českej republiky v rozsudku sp. zn. 25Cdo/895/2008 zo 17. decembra 2009 (bod 9 rozsudku odvolacieho súdu), konštatoval správnosť záveru súdu prvej inštancie v duchu, že ak poisťovateľ rozporuje nárok poškodeného, ktorý na základe vlastného prešetrenia nemá za preukázaný, tak sa nemôže dostať do omeškania pred právoplatnosťou rozhodnutia súdu o ňom (bod 33 rozsudku odvolacieho súdu), pričom na závery ústavného súdu vôbec nereflektoval ani sa nimi osobitne nezaoberal.

Ústavný súd sa problematikou vzniku nároku na úrok z omeškania v obdobnom prípade, ako je tento, už zaoberal, keď v náleze č. k. II. ÚS 263/2022-47 zo 7. septembra 2022 konštatoval, že takýto výklad spornej právnej otázky (okamih vzniku nároku na úrok z omeškania, ktorý je prakticky identický s názorom odvolacieho súdu v tejto veci, pozn.) vyhodnotil ako „nepripustne formalistickú interpretáciu právnej normy bez zohľadnenia všetkých okolností prípadu a právnych súvislostí, na základe ktorej dospel krajský súd k záveru, ktoré vybočujú z ústavných medzí a opomínajú skutočný účel a zmysel právnej úpravy úrokov z omeškania. Zároveň pri viacerých do úvahy prichádzajúcich výkladoch došlo k uprednostneniu takého z nich, ktorý je v neprospech poškodeného (spotrebiteľa) a oproti iným subjektom povinným na náhradu škody neprimerane zvýhodňuje poisťovateľa, ktorého predmetom podnikania je práve na základe poistných zmlúv poskytovať poistné plnenie. Preto súčasťou jeho podnikateľského rizika, ktoré je poisťovateľ povinný znášať, je aj prípadné nesprávne ohodnotenie rozsahu vzniknutej škody jej odborným aparátom. Sporný výklad preto nezohľadňuje ani korektív

materiálnej spravodlivosti. Z uvedených dôvodov krajským súdom poskytnutý výklad ústavne neakceptovateľne zasahuje do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, najmä v časti garancie aplikácie ústavne súladne interpretovanej účinnej právnej normy. Za rovnako závažné však ústavný súd považuje, že ide o výklad nezodpovedajúci požiadavke eurokonformného výkladu smernice, napriek tomu, že všeobecný súd je tým štátnym orgánom, ktorého úlohou je pri aplikovaní transponovanej právnej normy zohľadniť účel a zmysel smernice a vyložiť vnútroštátne právo tak, aby sa smernicou zamýšľané účinky dosiahli aj v prípade nejednoznačnosti transponovaného znenia.“.

Ústavný súd ani v tejto veci nemá dôvod sa odchýliť už od skoršieho vyčerpávajúco zdôvodneného názoru na danú problematiku a v podrobnostiach naň odkazuje. Zároveň konštatuje, že záver odvolacieho súdu v posudzovanej veci týkajúci sa vzniku nároku na úrok z omeškania je v kontexte námietok sťažovateľky uvedených v jej odvolaní (poukaz na závery v č. k. III. ÚS 214/2020-29 zo 14. októbra 2021) prejavom arbitrárnosti a arogancie, keď odvolací súd aj napriek existencii rozhodnutia vyššej súdnej authority, na ktorú bolo poukazované, vôbec nereflektoval a vôbec nezdôvodnil, prečo tieto závery považoval za neaplikovateľné na vec sťažovateľky, čím zaťažil svoje rozhodnutie arbitrárnosťou. Toto pochybenie odvolacieho súdu pri odôvodňovaní svojho rozhodnutia možno jednoznačne podradiť pod dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP.

Pokiaľ ide o nárok na náhradu trov konania, predmetom dovolania bol výrok I rozsudku odvolacieho súdu (tu v časti potvrdenia výrokov rozsudku prvej inštancie o práve a povinnosti žalobcu na náhradu trov konania na okresnom súde) a výrok III rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola právnomu predchodcovi sťažovateľky uložená povinnosť nahradiť žalovanej trovy odvolacieho konania. Ku dňu smrti dovolateľa (teda v priebehu dovolacieho konania) toto právoplatne judikované právo a povinnosti nadobudla sťažovateľka. Aj v tomto smere bol účastníkom dovolacieho konania nositeľ práv a povinností priznaných a uložených napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu.

Vychádzajúc z uvedených zistení a úvah, ústavný súd už len na tomto základe dospel k záveru, že najvyšší súd arbitrárne posúdil predmet dovolacieho konania, na základe čoho potom dospel k neudržateľnému právnomu záveru o potrebe zastavenia dovolacieho konania v celom rozsahu, v dôsledku čoho došlo k neprípustnému zásahu do označených práv sťažovateľky v parciálnom aspekte práva na prístup k súdu.

21. Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené, preto sa už ďalšími námietkami dovolateľky nezaoberal. So zreteľom na to, dovolaním rozsudok odvolacieho súdu vo výroku I. týkajúceho sa náhrady za stratu na zárobok a úroku z omeškania a nadväzujúce výroky II. a III. o trovách konania zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

22. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

23. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie prípustný opravný prostriedok.